

ОТВОРЕНО ПИСМО

По повод събитията, които се разразиха в град Пловдив на 14.02.2014 г. – дата, на която Пловдивският апелативен съд разглеждаше дело за собствеността на „Куршум джамия“ в град Карлово, Съюзът на съдиите в България изразява (ССБ) следното становище:

Не оспорваме конституционно гарантираните права на гражданите на град Карлово, свободно да изразяват мнението си за собствеността на “Куршум джамия”, включително чрез мирно събрание или манифестация. Считаме обаче за напълно недопустим натиска, който се упражнява върху съда, разглеждащ спора между Мюсюлманското изповедание в България и община Карлово. Без да коментираме предмета на конкретното дело и неговия ход, като съсловна организация на съдиите искаме да припомним, че съдът е длъжен да приложи закона такъв, какъвто е приет от Народното събрание и не може да се подчинява на какъвто и да било натиск.

Съюзът на съдиите в България счита, че следва най-общо да информира гражданите за приложимото законодателство, отнасящо се до така наречените „вакъфски имоти“, включително и междудържавните договори, по които България е страна.

Както е известно, независимостта на България е обявена тържествено на 22 септември 1908 в църквата „Св. Четиридесет мъченици“ в Търново със специален манифест. С помощта на Русия е постигнато споразумение по възникналите тежки финансови проблеми между България и Турция.

През 1909 г. са подписани три протокола: Руско-турски протокол; Българо-турски протокол и Руско-български протокол. С Цариградския българо-турски протокол Турция признава независимостта на България. Документът е подписан от българския министър на търговията Андрей Ляпчев и от турския министър на външните работи Рифат паша. С протокола се признава провъзгласяването на независимостта на България от 1908 г. и се постига съгласие по всички спорни въпроси, произлезли от този акт. Уреждат се проблемите с мюсюлманските общини и вакъфските имоти в България, с компанията на Източните железници и други. В този протокол държавите са се съгласили, че религиозната свобода и свободното изпълнение на религиозните обреди ще бъдат осигурени на мюсюлманите както досега и че те ще имат същите граждански и политически права, каквито имат и останалите граждани, изповядващи други религии. България е поела задължението за доброто съхранение на недвижимите вакъфски имоти, намиращи се на нейната територия.

Този принцип на взаимно зачитане на имуществените и религиозни права на българите и турците се съдържа и в така наречената „Ангорска спогодба” /”Ангорски договор”/, подписана през 1925 г. между Царство България и Турската Република. С нея се уреждат правата на изселниците от двете държави. От името на българската държава спогодбата е подписана от Симеон Радев – тогава извънреден пратеник и пълномощен министър на България във Вашингтон.

Известно е, че след 1945 г. голяма част от имотите на вероизповеданията са били отнети в полза на държавата. Известно е също така, че след 1990 г. бяха приети няколко закони, наречени „реституционни”. Един от тях е Законът за възстановяване на собствеността върху одържавени недвижими имоти /ЗВСОНИ/. В този закон приетият през 1997 г. чл. 3, ал.2 гласи: **„Възстановява се собствеността на всички юридически лица, на църкви, на манастири, на джамии, на синагоги и на други религиозни общности, на читалища и на училища, чиито имоти са били отчуждени по начин, посочен в чл. 1 и чл. 2, ал. 1 и 2. Когато юридическите лица не съществуват при влизането на този закон в сила, правото на собственост се възстановява в полза на съдружниците или на членовете им, съответно на физическите лица, които са били членове или съдружници към момента на прекратяването им, съобразно правата на всеки от тях или на техните наследници по закон.”**

Разпоредба със същото съдържание е приета и през 2002 г. със Закона за вероизповеданията - § 5, който гласи:

„(1) Възстановява се собствеността на вероизповеданията върху одържавени, отчуждени, конфискувани или незаконно отнети имоти на основания, посочени в Закона за възстановяване на собствеността върху одържавени недвижими имоти, в отменения чл. 21 от Закона за изповеданията, в Закона за възстановяване собствеността върху някои отчуждени имоти по Закона за териториално и селищно устройство, Закона за плановото изграждане на населените места, Закона за благоустройство на населените места, Закона за държавните имоти и Закона за собствеността, в Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи и в Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд, които са собственост на държавата, общините, обществените организации или на техни фирми или на еднолични дружества по чл. 61 от Търговския закон и съществуват реално до размерите, в които са отчуждени.

(2) Възстановяването на собствеността се извършва по реда на Закона за възстановяване на собствеността върху одържавени недвижими имоти с влизането в сила на този закон.

(3) За висящите дела по спорове, отнасящи се до възстановяване на собствеността на вероизповеданията, се прилагат разпоредбите на този закон със съответните препрещания към другите реституционни закони.

(4) Изтеклата придобивна давност за имоти, собствеността върху които се възстановява по този закон, не се зачита и започва да тече от деня на влизането му в сила.”

Не може да не бъде отбелязан фактът, че когато цитираните закони са приемани, активна обществена реакция не е забелязана. Протести, ескалиращи дори до хулиганство, стават факт едва когато съдът започва да ги прилага.

На Съюза на съдиите в България е известно, че спорове за собственост върху джамии и други имоти, за които Мюсюлманското изповедание има претенции, се разглеждат в много съдилища в страната. Всеки казус е различен, защото освен цитираните международни договори и закони, приложение имат и други закони, приети в периода 1909-2002 г. Подлежат на установяване и множество други факти, които имат значение за решенията на съда. Абсолютно недопустимо е върху съда да се упражнява натиск по съображения, различни от тези, които се съдържат в законите и събраните доказателства по делото.

Съюзът на съдиите в България намира, че е крайно наложително и Висшият съдебен съвет най-после да излезе с категорично принципно становище в защита на независимостта на съда. Напомняме, че съгласно утвърдените европейски стандарти, основното предназначение на съдебните съвети е да отстояват независимостта на съдиите и да не допускат външно влияние върху правосъдието. Такова становище е особено необходимо в предстоящата предизборна кампания. ВСС е длъжен да не допуска решенията на съда да бъдат използвани за политически или икономически цели и още по-малко – за създаване на етническо напрежение между българските граждани.

**От името на Управителния съвет
на Съюза на съдиите в България**

Борислав Белазелков – Изпълнителен секретар

Управителен съвет

Атанас Атанасов
Екатерина Николова
Иван Ранчев
Милена Златкова
Мими Фурнаджиева
Петко Петков
Станислав Цветков